

RAPORT
privind vizita desfășurată la Centrul de plasament C.A. Rosetti
din cadrul DGASPC Iași

Sumar:

Sesizare din oficiu cu privire la situația unui minor cu nevoi speciale din Centrul de Plasament „C.A. Rosetti” din Iași

Prezentul raport este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**

- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**

- 3. Concluzii**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 14 alin (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere dispozițiile art. 22, art. 34 și art. 49 din Constituție (dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, dreptul la ocrotirea sănătății, protecția copiilor și a tinerilor), instituția **Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la situația prezentată în mass-media referitoare la cazul unui minor cu nevoi speciale din Centrul de Plasament „C.A. Rosetti” din Iași, care a fost lovit de o educatoare pentru că nu-și controla necesitățile fiziologice.**

Copilul, abandonat de mamă la vârsta de un an avea deficiențe mintale, tuberculoză osoasă și o afecțiune din cauza căreia nu își putea controla necesitățile fiziologice. Potrivit celor prezentate în mass-media, tocmai acest lucru a înfuriat-o pe educatoare care l-a lovit pe copil, acesta ajungând la cabinetul medical cu corpul plin de vânătăi.

În vederea verificării aspectelor ce au făcut obiectul sesizării din oficiu a instituției Avocatul Poporului înregistrată cu nr. 5394/2015 a fost efectuată o vizită la centrul de plasament, care a avut drept obiectiv posibile tratamente inumane sau degradante aplicate copiilor și tinerilor și a condițiilor de cazare.

La efectuarea vizitei au participat, reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului (doamna [redacted], consilier – Centrul zonal Bacău, doamna [redacted], consilier coordonator al Biroului teritorial Iași, domnul [redacted], expert în cadrul instituției Avocatul Poporului, București), psihologul desemnat de Colegiul Psihologilor (domnul [redacted], psiholog, specialist în psihologie clinică) și un reprezentant al organizației neguvernamentale ”Desenăm viitorul tău” (domnul [redacted], manager cercetare și strategii); iar în partea a doua de completare a vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului (domnul [redacted], expert și doamna [redacted], consilier – instituția Avocatul Poporului, București), medicul desemnat de Colegiul Medicilor din România (doamna dr. [redacted], medic primar chirurgie și ortopedie pediatrică) și un reprezentant al organizației neguvernamentale ”Desenăm viitorul tău” (domnul [redacted], manager cercetare și strategii).

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Referitor la vizitarea Centrului de plasament „C.A. Rosetti – Iași”: șeful unității ne-a adus la cunoștință că acest centru (P+3 nivele) a fost înființat în anul 2000 prin preluarea unor internate de la o școală specială. În anii 2005, 2008 și 2009 au fost reabilitate toate clădirile, respectând normele legale în vigoare și standardele europene.

Referitor la condițiile de cazare: acestea corespund nevoilor copiilor beneficiari ai centrului; resursele materiale erau asigurate de DGASPC Iași; pentru fiecare copil era asigurat un pat propriu, cazarmament, îmbrăcăminte (pentru cei nevoiași) și rechizite; Centrul dispunea de camere de supraveghere doar pe holuri nu și în camere, informațiile fiind stocate timp de două luni din momentul înregistrării; programul de lucru era non stop și cuprindea și supraveghere pe timp de noapte.

Parterul clădirii cuprindea magazii anexe în care se afla cazarmament (paturi, mobilier, saltele etc.), un cabinet medical cu 9 paturi, un cabinet pentru kinetoterapie. Etajul I cuprindea ”modulul II” format din două cabinete de psihologie, un cabinet de logopedie și mai multe anexe. La etajul II se afla ”modulul IV” pentru băieți, format din 4 module, fiecare format din o cameră de zi (cu pat, 2 mese, mai multe scaune, dulapuri cu haine, TV, mochetă), un grup sanitar cu toate instalațiile sanitare în stare de funcționare. Iluminatul natural era asigurat de 6 ferestre mari din termopan, iar cel artificial de mai multe neoane toate funcționale. Existau perdele și draperii, iar pereții erau zugrăviți, camerele fiind aerisite și curate. Etajul III cuprindea ”modulul IV” pentru fete, format tot din 4 module identice cu cele aflate la etajul II. Spălătoria din cadrul centrului asigura spălarea tuturor obiectelor de îmbrăcăminte precum și a lenjeriilor de pat și a păturilor. Dezinsecția, deratizarea și dezinsecția erau asigurate prin licitații efectuate la nivelul DGASPC Iași.

La momentul vizitei erau cazați 152 minori încadrați în diverse grade de handicap neuropsihic, nu și fizic. Majoritatea mențineau legătura cu familiile și mergeau în vacanțe în cadrul familiei, însă existau și cazuri de minori care rămâneau în unitate pe timpul vacanțelor, motivele fiind diverse - condițiile de trai ale familiei, existența unor sentințe

civile sau a unor anchete sociale nefavorabile. Beneficiarii centrului puteau menține legătura cu familia prin corespondență și puteau primi vizite. La fiecare grupă formată din 10-13 minori era alocat un educator, care lucra inclusiv duminica, precum și pe timp de noapte ca supraveghetor. **Din punctul de vedere al conducerii, era necesar ca schema de personal să fie completată cu toate categoriile de angajați pentru a putea face față în mod optim nevoilor beneficiarilor. Astfel, era nevoie urgent de: 3 educatori, 1 instructor animator, 1 psiholog, 1 psihopedagog, 2 asistenți sociali, o infirmieră și 3 muncitori la bucătărie.**

Asistența medicală: în perioada 20 martie-14 mai 2015 centrul nu a mai avut medic, deoarece acesta a fost transferat la DGASPC Iași pentru a-și desfășura activitatea în cadrul Comisiei de evaluare a minorilor. Începând cu data de 15 mai 2015, centrul avea un nou medic. Medicația era asigurată pentru toți copiii, iar dacă medicul unității recomanda transfer la spital, se foloseau mașinile proprii sau era chemată salvarea. Medicamentele pentru copii/tineri cu probleme erau procurate prin rețete medicale compensate (mai ales medicamentele neuroleptice), dar și prin bugetul alocat de către DGASPC (aprovizionarea se făcea lunar).

Referitor la hrană: aceasta era corespunzătoare, cu precizarea că începând cu luna decembrie 2014 s-a mărit norma de hrană; exista o sală de mese de mari dimensiuni, un bloc alimentar dotat cu aparatură modernă și un birou administrativ, toate situate într-un corp de clădire separat de unitate.

Referitor la situația minorului: acesta era încadrat în gradul de handicap grav. Psihologul unității și asistentul social au explicat echipei de vizită și au prezentat documente din care rezulta faptul că au interacționat cu minorul prin metode specifice care presupuneau o serie de jocuri, aflând pe această cale că educatoarea l-a lovit. A fost anunțată familia acestuia, însă aceasta nu a dorit să facă vreun demers și nici nu l-a vizitat. Din cauza condițiilor materiale precare, familia nu menținea legătura cu minorul.

Minorul a avut momente în care a recurs la autoagresiune, însă aceste manifestări s-au estompat în urma ședințelor de consiliere cu psihologul unității, care a acționat după un plan de intervenție specifică. Copilul a primit consiliere psihologică în mod constant pentru a putea trece mai ușor peste traumă, fiind, la momentul vizitei, în afara oricărui pericol.

Minorul urma cursurile școlare; programul presupunea cursuri în prima parte a zilei, apoi masa de prânz servită în serii, după care activități de după amiază. Școala unde învăța copilul era situată într-un corp de clădire alăturat celui în care funcționa centrul de plasament.

La terminarea orelor, date fiind nevoile speciale ale minorului, a stării fragile din punct de vedere emoțional precum și pentru a asigura un minim confort psihic, acesta a fost văzut în prezența psihologului unității cu care avea o bună relație de comunicare și față de care a dezvoltat un oarecare atașament.

Datorită gradului de handicap, a deficienței mintale și a întârzierii severe în dezvoltarea limbajului, copilul nu a comunicat verbal cu nici unul din membrii echipei de vizită; a manifestat o stare emotivă, de timiditate, nu a inițiat nici un fel de contact social, a zâmbit tuturor celor care i-au adresat întrebări însă nu a oferit nici un fel de răspuns. Pe antebrațe minorul avea unele semne și un pansament aplicat în zona cotului stâng; s-au solicitat clarificări cu privire la acest aspect de către medicul din echipă și s-a precizat de către personalul medical al centrului faptul că era vorba de niște probleme de natură dermatologică.

Din discuțiile cu psihologul centrului a reieșit că, în continuare copilul era stabil emoțional, nu au mai existat tendințe de automutilare și nu s-au constatat schimbări în sfera comportamentală. Minorul era în continuare consiliat psihologic în mod constant conform obiectivelor specifice consemnate în fișa psihologică.

Din verificarea documentelor medicale (registru medical al unității, fișa medicală a minorului, certificatul de încadrare în grad de handicap) a rezultat faptul că la momentul incidentului **nu s-a pus un diagnostic clar formulat de un medic** și consemnat în fișa medicală a copilului; singurele mențiuni cu privire la incident au fost redactate de o asistentă medicală în registrul de consultații și în fișa medicală a minorului, în momentul în care acesta a fost prezentat la cabinetul medical al centrului - (*"La ora 13.05 s-a prezentat la cabinetul medical d-na psihopedagog L. A. cu beneficiarul P.V. care avea echimoze multiple pe fața anterioară a coapselor (vechi de 2-3 zile)."*).

*Conform punctului de vedere realizat de Psihologul desemnat de Colegiul Psihologilor să participe la vizită, copilul în vârstă de 13 ani și 11 luni era diagnosticat cu deficiență mintală severă spre moderată (Q.I.=35) și era încadrat conform declarațiilor personalului în gradul grav de handicap. Deși **Fișa de evaluare și consiliere psihologică** a copilului a fost realizată profesionist de psihologul instituției, în aceasta erau trecute numai informații referitoare la dizabilitatea copilului și consilierea specifică pentru acesta, **fără a fi menționat abuzul fizic și psihologic la care a fost supus**. În planul de consiliere psihologică ar trebui trecute obiective care să reducă consecințele identificate ale abuzului.*

Din discuțiile cu managera instituției, psihologul și asistentul social s-a observat implicare, responsabilitate, efort și proactivitate, în general, personalul centrului fiind mai puțin decât este necesar conform schemei de personal. **Personalul instituției trebuie să fie implicat în cursuri de formare având ca temă prevenirea și intervenția în situații de abuz asupra copilului. În general, într-un centru în care sunt copii cu dizabilități mintale există risc mediu și ridicat spre abuz asupra copilului.** Dependența de agresor este mai mare din cauza izolării sociale și stigmatizării acestora de către membrii societății.

Instalarea unor camere de luat vederi și în dormitoarele copiilor, pe de o parte ar putea scădea vulnerabilitatea copiilor la abuz, iar pe de altă parte ar crește posibilitățile de identificare a acestuia.

*Conform referatului medicului desemnat de Colegiul Medicilor din România, minorul era în evidența Spitalului Clinic de urgențe pentru copii "Sf. Maria" Iași cu diagnosticele: parapareză spastică, Morb Pott D10-D11 operat în 2013, strabism convergent ochi stâng, deficiență mintală moderată; la data examinării copilul nu mai prezenta leziuni traumatice și nu a putut fi audiat pentru confirmarea agresiunii. **La data presupusei agresiuni, copilul nu a fost examinat de medic și nici nu a fost prezentat la Serviciul de Medicină legală.***

Din discuția cu directorul centrului a reieșit faptul că educatoarea a fost angajata Centrului de plasament „C.A. Rosetti” din anul 2004, a avut experiență anterioară tot în domeniul asistenței sociale, a lucrat bine cu minorii, cu toate că uneori era de părere că ”le mai trebuie câte o corecție”. A fost evaluată psihologic anual, conform prevederilor legale, de către personalul specializat din cadrul firmei cu care DGASPC Iași are un contract de prestări servicii, iar rezultatele evaluării au fost bune.

Educatorea a recunoscut față de reprezentanții centrului de plasament că a lovit minorul de mai multe ori, deoarece acesta nu avea control sfincterian. Ulterior, aceasta și-a schimbat declarația în sensul că nu a mai recunoscut abuzul, susținând că minorul s-ar fi automutilat; până la acea dată educatoarea nu a adus la cunoștința conducerii centrului faptul că respectivul copil ar fi recurs la astfel de forme de manifestare.

În urma incidentului, a fost informată Direcția Generală pentru Asistență Socială și Protecția Copilului Iași și s-a întrunit comisia pluridisciplinară, care, în urma cercetărilor a decis sancționarea educatoarei cu o reducere de 10% a salariului pentru o perioadă de șase luni. A fost sancționată cu reducerea salariului în cuantum de 10% pentru o lună și educatoarea care a preluat copilul în după amiaza zilei în care s-a petrecut incidentul pentru că nu a informat conducerea centrului cu privire la starea minorului.

Reprezentanții centrului au precizat că, la nivelul unității se desfășoară diverse cursuri de pregătire a educatorilor pentru situații din cele mai variate care includ minori de diferite vârste și cu diferite grade de handicap. Toți educatorii sunt informați cu privire la regulile interne pe care trebuie să le respecte, având reprezentarea a ceea ce înseamnă abuz și violență.

La momentul vizitei, educatoarea nu-și mai desfășura activitatea în instituție, fiind transferată la alt centru. În perioada 5-18 mai 2015, educatoarea s-a aflat în concediu de odihnă (urmat de o cerere pentru concediu fără plată, care nu a fost aprobată de directorul centrului de plasament) și nu s-a prezentat la locul de muncă după terminarea concediului, conducerea instituției urmând să ia măsuri în acest sens.

La data efectuării vizitei, se desfășura și o anchetă a Secției 4 Poliție Iași, pentru loviri, în urma autosesizării Inspectoratului de Poliție Județean Iași.

Educatorea în cauză, potrivit reprezentanților conducerii unității, fusese mutată la Centrul multifuncțional pentru tineri, la care nu se prezentase, motiv pentru care s-au inițiat măsuri de natură administrativă; la momentul vizitei i se trimisese o adresă la domiciliu prin care i se solicita motivarea absențelor.

Reprezentantul organizației neguvernamentale "Desenăm viitorul tău" a reținut că: pentru a putea trece mai ușor peste traumă, copilul a beneficiat de consiliere psihologică, precum și de consiliere cu directoarea centrului și cu alte persoane; avea probleme de comportament cât

și de limbaj, însă era un copil liniștit: la internarea în centru a fost evaluat de psihologul centrului; au fost întocmite fișe de consiliere.

Potrivit discuției cu psihologul centrului, educatoarea a recunoscut că a lovit copilul bolnav peste membrele inferioare, deși în discuțiile cu DGASPC Iași, aceasta a menționat că nu a lovit copilul și că acesta s-a automutilat; minorul nu a recurs la evenimente de automutilare nici schimbări în sfera comportamentală.

Conform directoarei centrului, educatoarea nu a prezentat un astfel de comportament în anii anteriori, ci doar la momentul respectiv, neprezentând motivul; a fost înștiințată DGASPC Iași, fiind aplicate procedurile standard pentru astfel de evenimente; se derula o anchetă a poliției locale în privința cazului; educatoarea a fost mutată la Centrul Multifuncțional pentru tinerii care părăsesc centrul de plasament; deoarece nu s-a prezentat la noul loc de muncă, au fost aplicate procedurile legale.

Copilul era în afara oricărui pericol, dar prezenta câteva semne pe membrele superioare, având o rană bandajată la cotul de la mâna stângă; copilul zâmbea mai tot timpul în prezența echipei de vizitare; singura punte de legătură cu copilul erau jocurile în cabinetul psihologului și al logopedului; deși copilul nu poate sta prea mult timp în picioare, se spală singur pe față și pe membre; la baie avea nevoie de sprijin.

Aspectele referitoare la incident fuseseră sesizate și Poliției locale secția 4 Iași, care urma a se pronunța în acest sens.

Urmare a vizitei efectuate de instituția Avocatul Poporului, a fost sesizată DGASPC Iași care a comunicat că prin Dispoziția nr. 788/2015 începând cu data de 1.07.2015 educatoarea Centrului a fost concediată prin desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă.

3. Concluzii

Condițiile de cazare în Centrul de plasament „C.A. Rosetti Iași” corespundeau nevoilor beneficiarilor centrului și respectau normele legale în vigoare și standardele europene. Minorul a fost agresat fizic și emoțional de educatoarea centrului, iar alte cazuri similare nu au fost identificate.

Cât privește agresarea fizică a minorului și având în vedere că IPJ Iași s-a autosesizat în privința faptei educatoarei, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) și art. 29¹⁵ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

Centrului de plasament „C.A. Rosetti” Iași să dispună măsuri pentru protecția minorilor împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane și degradante și să reevalueze profesional personalul centrului.

Mențiune: referitor la situația minorului, instituția Avocatul Poporului a sesizat Secția 4 Poliție Iași, având în vedere că la data efectuării vizitei, se desfășura o anchetă a Secției 4 Poliție Iași, pentru loviri, în urma autosesizării Inspectoratului de Poliție Județean Iași.

București, 17 iulie 2015